

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1935/2023
26.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Република Србија, Министарство привреде, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, против туженог НЛБ Комерцијална банка ад Београд, чији је пуномоћник Александар Б. Петровић, адвокат у ..., ради исплате дуга, вредност предмета спора 59.087.650,24 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5471/22 од 27.07.2023. године, у седници већа одржаној дана 26.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5471/22 од 27.07.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 8623/21 од 19.04.2022. године у ставу I изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 59.087.650,24 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2018. године до исплате и у ставу II изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 267.000,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5471/22 од 27.07.2023. године, у ставу I изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда у делу става I изреке којим је тужени обавезан да тужиоцу исплати износ од 1.026.394,03 динара са законском затезном каматом рачунатом од 24.05.2018. године па до исплате, у ставу II изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става I изреке и у ставу II изреке и одбијен је као неоснован тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу исплати износ од 58.061.256,21 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2018. године до исплате; тужилац је обавезан да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 1.301.997,88 динара и да туженом на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 480.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, којом побија пресуду у ставу II изреке због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца.

Испитујући побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23 – др. закон), Врховни суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

У доношењу побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Ревидент не указује одређено на битне повреде одредаба парничног поступка.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, правни претходник тужене НЛБ банка, је дана 28.10.2009. године издала гаранцију број ГЦ 2009/701 у корист правног претходника тужиоца Агенције за приватизацију Београд - којом се неопозиво и безусловно обавезала да кориснику гаранције плати износ обавезе од 50.270.000,00 динара на први позив, односно када је Агенција за приватизацију обавести писменом изјавом да купац по Уговору о продаји капитала методом јавне аукције број 1-278/07-350/01 од 21.02.2007. године није извршио своју обавезу инвестиционог улагања у складу са чланом 5.2.1 наведеног Уговора. Обавеза тужене банке је настала по позиву Агенције за приватизацију дана 02.11.2009. године. Тужена тада није поступила по обавези из гаранције и тужиоцу није платила гарантовани износ по позиву од 02.11.2009. године. Даном 05.11.2009. године, Привредни суд у Београду је донео решење П 10689/09 којим је одредио привремену меру и забранио Агенцији за приватизацију да располаже наведеном банкарском гаранцијом, а овде туженој банци наложено је да ускрати Агенцији за приватизацију исплату наведеног износа по гаранцији. Одређено је да ће привремена мера трајати до окончања парничног поступка. Парнични поступак је окончан пресудом Привредног апелационог суда Пж 1962/17 од 08.06.2017. године тако што је одбијен тужбени захтев налогодавца наведене гаранције, купца капитала из основног уговора за чију обавезу је издата банкарска гаранција, против Агенције за вођење спорова у поступку приватизације Републике Србије. Овде тужена банка је у наведеној парници била умешач на страни тужиоца. Тужени је дана 02.08.2017. године платио тужиоцу као правном следбенику Агенције за приватизацију износ по гаранцији од 50.270.000,00 динара. У овој парници тужилац тужбом тражи да се тужени обавезе на исплату законске затезне камате обрачунате на износ од 50.270.000,00 динара за период од 02.11.2009. године до 02.08.2017. године, у износу од 59.104.171,87 динара. Првостепени суд је утврдио да законска затезна камата обрачуната на износ од 50.270.000,00 динара за период од 02.11.2009. године до 02.08.2017. године износи 59.087.650,24 динара. Законске затезне камате обрачунате на износ од 50.270.000,00 динара за период од 02.11.2009. године до 05.11.2009. године износе 100.875,14 динара, а за период од 08.06.2017. године до 02.08.2017. године износе 925.518,89 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд, закључује да постоји обавеза на страни тужене да тужиоцу плати законску затезну камату за период од 02.11.2009. године (дан кад је тужена пала у доцњу) до дана 02.08.2017. године (дан кад је тужена исплатила износ главне обавезе по банкарској гаранцији), јер је банка својим пропустом доспела у доцњу, без оправданог разлога, због чега одговора и за немогућност испуњења коју није скривила, те обавезује тужену на исплату износа од 59.087.650,24 динара, са затезном каматом од 24.05.2018. године до исплате. Образлаже да је тужена своју обавезу према тужиоцу испунила правовремено, не би настала обавеза на плаћање законске затезне камате као последице повреде обавезе из банкарске гаранције. Одређивање привремене мере је предложило треће лице, што је утицало на период доцње у плаћању, али не и на доцњу туженог која је претходно наступила и која сама по себи узрокује обавезу плаћања законске затезне камате. Сматра да се не може применити одредба члана 354. став љ. ЗОО, јер није наступила немогућност испуњења обавезе туженог, већ само одлагање испуњења привременом мером. Одлуку првостепени суд темељи на одредбама члана 1083, 1087. став 1, члана 262, 263, 266, 267 и 277. Закона о облигационим односима.

Насупрот становишту првостепеног суда, другостепени суд, је става да у периоду важења привремене мере тужена банка није одговорна за последице неплаћања по банкарској гаранцији, јер у том периоду плаћање за њу није било могуће, због правноснажне судске одлуке. Полазећи од одредбе члана 300. Закона о извршном поступку („Службени гласник РС“ 125/2004), закључује да тужилац право на законску затезну камату има за период од 02.11.2009. године (од доласка тужене у доцњу) до дана 05.11.2009. године (дан кад је одређена привремена мера забране банци да изврши исплату тужиоцу по предметној банкарској гаранцији) и за период од 08.06.2017. године (дан правноснажног окончања парничног поступка) до дана 02.08.2017. године (дан коначне исплате по банкарској гаранцији), јер банка не може да одговара за период у ком је важила привремена мера забране испуњења, односно да је реч о немогућности испуњења за коју банка не може да одговара сходно члану 354. Закона о облигационим односима, јер чињеницом да је немогућност испуњења наступила по западању тужене у доцњу, не значи да је тужена у обавези да све обавезе према тужиоцу испуни као да те немогућности није било. Одлуку првостепеног суда у усвајајућем делу за обрачунате законске затезне камате за период важења привремене мере - преиначује и одбија тужбени захтев за износ од 58.061.256,21 динара са законском затезном каматом рачунатом од 24.05.2018. године до исплате.

У ревизији, тужилац понавља становиште о примени материјалног права, према коме је тужена својим кашњењем и одуговлачењем са исплатом доспелог износа из гаранције узроковала право тужиоца и обавезу тужене на плаћање затезне камате по одредби члана 277. ЗОО, и допринела и проузроковала неосновано одређивање привремене мере и на тај начин лишила тужиоца могућности располагања својим новцем, а свакако одговара за немогућност испуњења која је настала после њеног доласка у доцњу, према одредби члана 262. став 4. ЗОО.

Врховни суд налази да је другостепени суд правилно применио материјално право у одлучивању о тужбеном захтеву, те да је ревизија неоснована.

Одлуком о привременој мери одређена је немогућност испуњења обавезе тужене банке према правном претходнику тужиоца, сагласно одредбама члан 300. Закона о извршном поступку, на које се и другостепени суд позива, због чега банка не може бити одговорна за насталу немогућност. Због донетог решења о привременој мери којом је туженој банци наложено да ускрати повериоцу исплату потраживања по гаранцији онемогућена је исплата у периоду од доношења одлуке 05.11.2009. године до правноснажног окончања парнице 08.06.2017. године, а та немогућност је одређена и правном претходнику тужиоца као повериоцу. За такву немогућност у наведеном периоду тужена банка није одговорна без обзира што је раније пала у доцњу са испуњењем обавезе.

Природа обавезе на плаћање затезне камате за период доцње јесте да је то санкција дужнику за неблаговремено испуњење новчане обавезе, али и накнада претпостављене штете коју поверилац трпи у периоду доцње дужника у испуњењу новчане обавезе, без обзира да ли је штету и претрпео. С обзиром на правно дејство судске одлуке о одређивању привремене мере, које се огледа у обавези поступања у складу са изреченом забраном, коју привремену меру није тужена предложила, поступање тужене није противправно ни у смислу непоштовања обавезе на испуњење новчане облигације, како то тужилац образлаже. Стога тужена не одговара тужиоцу за затезне камате за период важења привремене мере.

Надаље, Врховни суд прихвата разлоге изнете у правноснажној другостепеној пресуди за одбијање тужбеног захтева за углавничену законску затезну камату за период од 05.11.2009. године до 08.06.2017. године, па се ревидент у смислу одредбе члана 414. став 2. Закона о парничном поступку упућује на образложење другостепеног суда, без потребе за детаљнијим образлагањем одлуке.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одбио ревизију као неосновану.

Одлуку о захтеву туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка, Врховни суд је донео применом члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, у вези са одредбом члана 154. став 1. Закона о парничном поступку, јер трошкови на име састава одговора на ревизију и таксе на одговор на ревизију нису били неопходни ради вођења парнице.

Председник већа – судија

Бранко Станић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић